

svéprávnosti. Nad to se v žalobě dovolával ve příčině tvrzeného zbavení svéprávnosti i na spisy opatrovnického soudu, z nichž jde a soud prvý zjistil, že žalobce byl úplně zbaven svéprávnosti pro duševní chorobu, a jasně na svou duševní chorobu ukazoval tvrzením před soudem procesním, že byl propuštěn z ústavu choromyslných. K opatrovnickému spisu nižší soudy musily přihlídnouti podle zásady vyšetřovací ovládnající řízení o neplatnost manželství (§ 14 dvorního dekretu ze dne 23. srpna 1819, čís. 1595 sb. z. s. a § 10 nařízení ministerstva spravedlnosti ze dne 9. prosince 1897, čís. 283 ř. zák.). Podle ustanovení § 68 řádu o zbavení svéprávnosti však úplné zbavení svéprávnosti rovná se opatrovnictví, jež před účinností řečeného řádu bylo na něho uvaleno pro duševní chorobu uvedenou v § 48 obč. zák. Nejvyšší soud vyložil již ve svém rozhodnutí čís. 1536 sb. n. s., že osoba svéprávnosti úplně zbavená, pokud toto zbavení svéprávnosti trvá, jest nezpůsobilá uzavřítí sňatek manželský, a to i ve světlých okamžicích nebo když ozdravěla. K uvarování opakování odkazuje se na uvedené rozhodnutí. Mylné jest tedy mínění dovolacího soudu, že úplné zbavení svéprávnosti o sobě k důvodu neplatnosti podle § 48 obč. zák. nestačí a že třeba zjistiti, zdali v době sňatku žalobce byl skutečně duševně chorý a v jaké míře. Totéž platí i ve příčině otázky, zdali žalobce nemá vinu na uzavření neplatného manželství (§ 95 obč. zák.), neboť osobě úplně zbavené svéprávnosti, jež jest k jednaní úplně nezpůsobilou a ani činy bezprávnými zavazovati se nemůže (§ 3 řádu o zbavení svéprávnosti, § 865 a 248 obč. zák.), zavinění na uzavření manželství přičítati nelze; výjimečné ustanovení § 1308 a 1310 obč. zák. nelze rozšiřovati na souzený případ. Oprávnění žalobcovo uplatňovati neplatnost manželství podle § 48 obč. zák. není vyloučeno ani pokračováním v manželství (§ 96 obč. zák.). Pokračování to jest mlčky projeveným zřeknutím se práva uplatňovati neplatnost a k tomu vyžaduje se plné způsobilosti k právním jednaním. Ustanovení § 95 obč. zák. netýká se případů neplatnosti manželství podle § 48 obč. zák. Není rovněž třeba se zřetelem na § 28 zákona rozlukového doplnění v tom směru, zda byl žalobce uzavřením neplatného manželství ve svých právech zkrácen. Ustanovení toto převzato bylo z § 94 obč. zák., který byl § 25 zákona rozlukového zrušen. Ustanovení to nezavádí však určitou náležitost pro legitimaci k žalobě, nýbrž stanoví jen všeobecnou a přibližnou směrnici, která přesného vybudování došla v § 95 a 96 obč. zák. Ostatně zkrácení ve právech žalobcových záleží v tom, že by byl povinen pokračovati v manželství založeném na neplatném právním jednaní. Podle toho, co uvedeno, není třeba doplnění řízení napadeným usnesením požadovaného a bylo uznati, jak se stalo.

Čís. 12451.

Informaci vyžádanou od peněžního ústavu o majetkových, osobních a úvěrových poměrech zákazníka jest posouditi jako celek a nelze ji děliti na úsudky a na objektivní skutečnosti.

Nežádal-li o informaci zájemce sám, nýbrž jiný peněžní ústav za něho, nezmíniv se o tom, že jedná jménem zájemníka, není mezi zájemníkem a peněžním ústavem, podavším informaci, smluvního poměru ve smyslu § 1300 obč. zák. a zájemník nemůže, byla-li informace nesprávná, nárok na náhradu škody opíratí ani o § 1295 obč. zák., nevěděl-li peněžní ústav, podavší informaci, že informace jest určena pro něho.

(Rozh. ze dne 16. března 1933, Rv II 876/31.)

Žalobce požádal záložnu v J., aby si vyžádala u záložny v A. přesnou zprávu o majetkových poměrech Hugona B-a. Dostav tímto způsobem příznivou informaci o majetkových poměrech B-ových, prodal mu žalobce dříví. O jmění B-ově bylo napotom zahájeno vyrovnací řízení a posléze byl na ně uvalen úpadek. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se žalobce na záložně v A. náhrady škody, již utrpěl nesprávnou informací o majetkových poměrech B-ových. O b a n i ž š í s o u d y žalobu zamítly, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: Jest zjištěno, že se žalobce, ježto poměry Hugona B-a mu nebyly známé, musil dotazovati po jeho spolehlivých finančních poměrech, jeho schopnosti ku placení a jeho úvěrové hodnotě; že požádal záložnu v J., aby si vyžádala u žalované záložny podle možnosti přesnou zprávu v tomto směru, což záložna učinila. Udělila pak žalovaná strana záložně v J. dopisem ze dne 5. srpna 1929 návštějí toho obsahu, že Hugo B. jest majitelem domu v ceně asi 70.000 Kč, že dům je zatížen, jakž v dopisu uvedeno, že má sklad zboží v ceně asi 200.000 Kč, při čemž se pohledávky a dluhy 40.000 Kč vzájemně asi zdvihají, že je příčinnivým, zdatným, solidním mužem a dobrým platitelem atd. Již na první pohled je tedy patrné, že v souzeném případě nikterak nebylo vyžádáno jen sdělení objektivních skutečností a že také nejen takové skutečnosti byly označeny, nýbrž, že i u dotazujícího i u odpovídajícího šlo o ocenění určitých okolností, o posouzení Hugona B-a na jejich základě, tedy o subjektivní úsudek. Netřeba proto řešiti otázku, zda všeobecně nesprávnou zprávu jest na roveň postavití špatné radě, poněvadž aspoň v souzeném případě podle toho, co zjištěno, o této totožnosti nemůže býti pochyby. Tomu-li tak, bylo správně použito ustanovení § 1300 obč. zák. obsahujícího dva případy: a) že znalec, který je k udělení rady zavázán »za odměnu«, t. j. na základě smlouvy (viz sb. n. s. 7474) dal špatnou radu, b) že porada byla kýmkoli udělena mimo smluvní poměr. Jen v onom případě stanoveno ručení za nedopatření, kdežto jinak ručení za špatnou radu obmezeno na škodu poradcem úmyslně způsobenou. V souzeném případě nebylo ani tvrzeno, že žalovaná strana k udělení informace, o niž jde, byla podle smlouvy zavázána, a je nesporno, že rada byla poskytnuta bez odměny, jen z ochoty, a proto mohl by žalující náhradu jen tehdy požadovati, kdyby dokázal, že objektivně nesprávná zpráva byla poskytnuta »vědomě«, t. j. ač poradce tuto nesprávnost znal, s vědomím této nesprávnosti.

Nepostačilo by, že žalovaná při obyčejné opatrnosti nesprávnost musela seznati, že tedy jednala nedbale. Avšak ani tento důkaz o sobě v souzeném případě by nevystačil, ježto »rada« žalovanou stranou nebyla udělena žalujícímu, nýbrž záložně v J., jež, jak z přednesu žalobcova vysvítá, a ostatně je nepopřeno, se jen na prosbu žalujícího obrátila na žalovanou stranu, ničím nedávši na jevo, že jedná jeho jménem jako jeho zmocnitelka. Dle § 1300 obč. zák. ručí však rádce za způsobenou škodu jen tomu, komu poradil (arg. »dem anderen«), a tato náhrada je tedy zřetelně omezena na poměr poradce k tomu, komu rada byla udělena. V souzeném případě stalo se tak mezi žalovanou a záložnou v J., takže žalobce jako osoba »třetí« k žádosti o náhradu proti žalované ani není oprávněn. U žalujícího mohlo by se jednat jen o nepřímou škodu, t. j. takovou, již utrpěl následkem špatné rady, udělené žalovanou buď úmyslně, buď z nedbalosti záložně v J., tedy osobě od něho odlišné, a ručení za takové nepřímé škody jest jen uznati v případech, kde to zákon výslovně ustanovuje, všeobecnou povinnost k náhradě takových nepřímých škod nelze ani vyvozovati ze všeobecných zásad o náhradě škody. Co se špatné rady týče, obsahuje však občanský zákonník speciální normu a podle této normy, jak již dolíčeno, může se jen ten, komu špatná rada byla udělena, domáhati náhrady na tom, kdo mu špatně poradil. Odvolací soud sdílí ostatně názor prvního soudu, že zpráva, o níž jde, nebyla učiněna »vědomě« a přejímá dotyčné zjištění prvního soudu.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Odvolací soud právem posuzoval skutkový děj, jak jej v úvodu svého odůvodnění uvádí, s hlediska § 1300 obč. zák. Šlo o vyžádanou bezplatnou informaci od žalované jako od peněžního ústavu o majetkových, osobních a úvěrových poměrech Hugona B-a, které chtěl žalobce použítí pro své obchodní spojení. Takovou informaci jest posouditi jako celek a nelze ji dělití — jak to činí dovolatel — na úsudky a objektivní skutečnosti. Protože pak podle zjištění nežádal o informaci žalobce, nýbrž j-ská záložna, aniž se zmínila o tom, že jedná jménem žalobcovým, právem usoudil odvolací soud, že mezi žalobcem a žalovanou není smluvního poměru ve smyslu § 1300 obč. zák. Žalobce nemůže však svůj nárok opíratí ani o § 1295 obč. zák., čemuž brání jednak podřadění případu pod ustanovení § 1300 obč. zák., jednak okolnost, že žalobce ani netvrdil, že by byla žalovaná věděla, že ona informace je určena pro žalobce; také s hlediska § 1295 obč. zák. musil by žalobce dokázati, že tomu tak bylo a že jej žalovaná chtěla uvéstí v omyl a tím jej poškoditi. Jinak je žalobce, jak správně uvedl odvolací soud, osobou třetí, na smlouvě nezúčastněnou, a utrpěl-li skutečně škodu, šlo by vůči žalované o škodu nepřímou, za kterou by neručila. Žalobce sám nejednal dosti opatrně, omezil-li se na informaci žalované; ačkoli sám žádného nákladu neučinil a nic nepodnikl, aby

— aspoň pokud to bylo možno — z vlastního názoru poměry B-ovy poznal, anebo si aspoň správnost informace ověřil, přesunul práci na žalovanou a chce na ni přesunouti také celé riziko svého podnikání a následky vlastní neopatrnosti. Neprávem žádá, aby žalovaná jeho zájmům bez úplaty věnovala větší pozornost, než jakou jim věnoval sám a osobuje si větší nároky, než by byla mohla činiti podle § 1300 obč. zák. j-ská záložna, která si zprávu vyžádala.

Čís. 12452.

Směnky (zákon ze dne 13. prosince 1927, čís. 1 sb. z. a n. na rok 1928).

Námitka, že podpis na směnce byl podvodně vylákán, jest námitkou relativní, již nelze uplatňovati proti poctivému majiteli směnky.

(Rozh. ze dne 16. března 1933, Rv II 107/33.)

Proti směnečnému platebnímu příkazu namítl žalovaný mimo jiné, že podpis na směnce byl podvodně vylákán. Procesní soud první stolice směnečný platební příkaz ponechal v platnosti mimo jiné z těchto důvodů: Námitka žalovaného, že podpis na sporných směnkách byl podvodným způsobem vylákán, jest námitka nedostatku vůle a možno ji učiniti jen směnečnému věřiteli, který byl podvodu účasten, nebo o něm věděl. Jest i tato námitka žalovaného proti žalobci bezúčinná. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil a dodal k důvodům prvního soudu, že ve smyslu § 87 sm. zák. nelze proti žalobci námitky, kterými žalovaný se brání, uplatňovati, jelikož nejde o námitky absolutní, nýbrž relativní, a důkaz, že žalobce při nabytí směnek nebyl dobré víry, žalovaná strana nepodala.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Odvolací soud posoudil věc po právní stránce úplně správně. Obzvláště jest přisvědčiti jeho právnímu názoru, že námitka, že podpis na směnce byl vylákán podvodem, je námitkou relativní, již nelze proto uplatňovati proti poctivému majiteli směnky. Tato zásada jest zastávána též v judikatuře a literatuře a z rozhodnutí, jichž se dovolává žalovaný, jež ostatně ani nedopadají na tento případ, neboť jejich základem byl jiný skutkový děj, nevyplývá nijak opak (sr. Grünhut, Wechselrecht, I. stránka 326, II. stránka 133 pozn. 5, Rouček, Česl. směneční právo bod 225).